

El llibre i la lectura

L'univers literari d'Emili Teixidor

A cura de **Carme Rubio Larramona**, professora col·laboradora de la UVic, amb la participació de la Biblioteca Ricard Torrents de la UVic i la Biblioteca Bac de Roda de Roda de Ter.

Exposició organitzada amb motiu de la **Jornada Emili Teixidor**

Organització:

UVIC

Facultat d'Educació,
Traducció i Ciències
Humanes

Departament de Filologia i
Didàctica de la Llengua i la
Literatura

UVIC15
ANYS

Amb la col·laboració de:

UVIC
OFICINA DE
GESTIÓ CULTURAL

 UnnimObraSocial
sumem per tu

Emili Teixidor (Roda de Ter, 1933)

La Universitat de Vic va investir Emili Teixidor Doctor Honoris Causa el 23 de febrer de 2012 «**pel valor inqüestionable de la seva obra literària que n'ha fet un dels escriptor més reconeguts de la llengua catalana i un dels clàssics moderns de la literatura, tant per a infants i joves com per a adults**». Aquestes paraules glossen el reconeixement a un home de lletres que, des de les múltiples vessants de pedagog, mestre, escriptor, periodista i editor, sempre ha tingut el llibre i la lectura com a tema fonamental de la seva producció.

Trajectòria vital

Emili Teixidor va néixer a Roda de Ter, el 1933, en el si d'una família d'origen pagès. En aquesta població, alhora rural i industrial, va viure la infantesa i l'adolescència. Els fets terribles de la guerra, la mort del pare el 1948 i la misèria real i moral de la postguerra l'havien d'afectar tan profundament que més endavant aquest paisatge i aquesta època es convertirà en l'ambientació per excel·lència de la seva novel·lística.

A l'escola del poble va fer els primers estudis i el batxillerat. Amb uns quants amics van formar la Penya Verdager, que volia donar a conèixer l'obra del gran poeta de Folgueroles. Emili Teixidor i Miquel Martí i Pol, company i amic quatre anys més gran, van escriure els primers llibres en castellà, com a conseqüència de l'època.

Des dels quinze anys Emili Teixidor va començar a fer classes, primer a Santa Maria de Montbui i, ja amb el títol de mestre, a Roda de Ter, en la mateixa escola en què havia estudiat de petit. Gràcies a una beca, va anar a Barcelona, on a més del Magisteri es titularia en Dret, Filosofia i Lletres i també en Periodisme. El 1959, juntament amb Joan Alemany Esteve van fundar l'escola Patmos, per a nois, que més endavant es va fusionar amb l'escola Betània, per a noies. Teixidor va dirigir Patmos durant més de dues dècades, una escola que va formar part del moviment de represa de la renovació pedagògica des dels inicis.

Durant la dècada dels seixanta col·labora amb les revistes infantils *Tretzevents* i *Cavall Fort* i dirigeix la col·lecció d'«El Nus» de l'editorial Laia, des d'on dona a conèixer als joves obres de grans escriptors estrangers i catalans. Resideix a París durant dos anys (1975-1977), dirigint una revista enciclopèdica de cinema i alhora estudiant. De retorn a Barcelona exerceix de director a l'editorial Ultramar i es dedica a escriure la seva obra. Intensifica les col·laboracions com a periodista, guionista de cinema i ràdio, adaptador d'obres teatrals i traductor i, també, a través de la revista *Orifloma*, s'introdueix en el món del còmic, en un treball conjunt amb el dibuixant Enric Sió.

Durant les dècades següents publica la major part de les seves obres per a adults i consolida la seva carrera d'escriptor dins i fora de Catalunya. La popularitat que li dona la participació en els mitjans de comunicació i el fet d'haver aconseguit nombrosos premis literaris es veurà incrementada enormement amb l'èxit de la versió cinematogràfica de *Pa negre* (2010), d'Agustí Villaronga.

Narrativa infantil i juvenil

«Els llibres ens porten a mons imaginaris, inventats i fantàstics que només existeixen gràcies a les paraules que encenen la nostra imaginació.»

La lectura i la vida (2007)

La producció més extensa d'Emili Teixidor, i que el va donar a conèixer com a escriptor, és la dirigida a infants i joves. El seu tret més característic és la convicció que la literatura infantil demana a l'autor el mateix nivell d'exigència que la literatura per a adults.

Narracions d'intriga i de colla

Els relats d'Emili Teixidor són plens d'acció i aventura. Molts són protagonitzats per una colla i es desenvolupen a partir d'una investigació, un tipus d'obres que havia triomfat en la literatura estrangera, però que tot just s'estava introduint a Catalunya. Formen part d'aquest grup: *Les rates malaltes* (1967), amb una trama de recerca científica; *Dídac, Berta i la màquina de lligar boira* (1969), contra el poder excessiu de les màquines; *Sempre em dic Pere* (1977), que introdueix la problemàtica ecologista i *Les ales de la nit* (1992), on un grup de nois ha de solucionar un cas de misteri. Recerques apassionants són les de l'inspector Garrofa, que ha de descobrir els enigmes d'*El crim de la hipotenusa* (1988) i *El crim del triangle equilàter* (2007).

Narracions d'ambientació històrica

L'autor fa seu el lema «aprendre delectant», i per això els seus personatges manifesten en tot moment l'afany de saber, la curiositat per entendre el món que els envolta. Aquest aspecte destaca especialment en els relats d'ambientació històrica. Dins aquest grup sobresurten: *L'ocell de foc* (1969), situada en l'època de la infantesa del rei Jaume. Autèntic *best-seller* de les publicacions en català, aquest llibre és un dels que han de formar part del cànon de lectures juvenils i *Cor de roure* (1995), una història de molta acció ambientada al final de la tercera guerra carlina. En la trama d'*El soldat plantat* (1967) conflueixen els fets de la guerra d'Espanya i la guerra mundial.

En totes aquestes narracions, com en la major part de la seva producció, el protagonista és un noi jove que ha d'enfrontar-se amb enteresa a les dificultats de la vida. Per la complexitat de la trama, la densitat del relat i la força dels esdeveniments, aquestes obres es troben en el llindar de la literatura d'adults.

Narracions per als més petits

Les narracions infantils ofereixen gran varietat de personatges. Sovint diversos volums tenen el mateix protagonista, com passa en la sèrie de la Formiga Piga, —*L'amiga més amiga de la Formiga Piga* (1986), *La Formiga Piga es deslloriga* (1998), *Els secrets de la vida de la Formiga Piga* (2003) o *La Formiga Piga s'endinsa en la història* (2010), per posar alguns exemples—; en Ranquet, un noi orfe, també apareix a *En Ranquet i el tresor* (1986) i *En Ranquet i els seus amics* (1987). Una autèntica excepció pel fet d'estar protagonitzat per una nena és el relat senzill i poètic: *La Rosa, la roca i el llop* (2003).

La novel·la

Emili Teixidor va iniciar la seva vessant novel·lística amb el recull de narracions *Sic transit Glòria Swanson* (1975). Alguns d'aquests relats situen per primer cop l'acció en el temps de la infantesa de l'autor a Roda de Ter, tret que es farà extensiu a la resta de les seves novel·les. Aquesta ambientació singularitza un indret, un tipus determinat de personatges i, sobretot, una parla popular rica i expressiva. L'autor crea amb aquests elements un univers propi i dóna dimensió mítica al poble de Roda, que passarà a ocupar un lloc preferent en els espais escrits de la narrativa catalana.

Amb *Retrat d'un assassí d'ocells* (1988), un dels llibres que ha servit per confeccionar el guió del film *Pa negre*, Teixidor incideix en la vida de la postguerra al poble. Des de la perspectiva d'un nen, es recupera una època marcada pel misteri d'uns assassinats locals. Aquesta novel·la, que parla de víctimes i de botxins, inicia el corpus narratiu que perfila el retrat d'un poble, rural i industrial alhora, a la Plana de Vic.

A la dècada dels noranta publica *El llibre de les mosques* (1999). Protagonitzada per una jove mestra, l'obra alterna dues èpoques, la de l'inici de la postguerra i, trenta anys més tard, la de la transició. La trama gira entorn d'uns assassinats de criatures i d'un llibre secret. Una novel·la intensa, amb temes recurrents de la seva producció.

Pa negre (2003) ha consolidat Emili Teixidor com un dels millors novel·listes actuals. El relat evoca la infantesa d'un nen que passa un temps a la masia on viuen el avis. El paisatge, l'ambient del poble i la parla de la comarca hi surten reflectits a través d'uns personatges consistents i ben configurats. El món dels infants i el dels adults, tots dos rics i plens de matisos, es desenvolupen separats, però al llarg de la novel·la van apropant-se, fins a fer desaparèixer definitivament la innocència de la infantesa. El treball esgotador a la fàbrica, la vida dels masovers i els problemes dels vençuts són alguns dels aspectes tractats dins un marc de repressió generalitzada. Una obra rodona i complexa, amb un narrador que esdevé alhora testimoni, víctima, jutge i símbol de tota una etapa històrica.

El protagonista de *Laura Sants* (2006) és el fill del narrador de *Pa negre* i en la novel·la la referència al pare és constant. Ambientada en època actual, presenta tot l'entramat d'intrigues i de corrupció polítiques a la ciutat de Vic. Simultàniament tracta el tema de la infidelitat en la relació de parella, que té molts paral·lelismes amb la política.

Els convidats (2010) tanca el cicle iniciat amb *Pa negre*. L'acció se situa en la postguerra d'un poble innominat, si bé es pot situar a la Plana de Vic. És una novel·la coral on els personatges que s'entrecreuen reflecteixen les diferents capes socials i acaben traçant un retrat complet d'una societat. En aquesta obra, el personatge del jove Narcís és interessant perquè sembla introduir referències autobiogràfiques de l'autor.

Dins l'àmbit de l'assaig, el llibre més emblemàtic és *La lectura i la vida* (2007), que s'ha convertit en obra de referència a l'hora de trobar arguments sobre la importància de llegir bons llibres a totes les edats.